

ВІДНОСИНИ МІЖ УКРАЇНОЮ І НАТО ЗА ПРЕЗИДЕНСТВО ЛЕОНІДА КРАВЧУКА

Вінницький національний технічний університет

Анотація

У роботі розглянуто початок відносин між незалежною Україною та НАТО за президенства Леоніда Кравчука та проаналізовано майбутні основні напрямки співпраці України з НАТО.

Ключові слова: НАТО, співпраця, партнерство, Леонід Кравчук, Україна.

Abstract

The work examines the beginning of relations between independent Ukraine and NATO under the presidency of Leonid Kravchuk and analyzes the future main directions of Ukraine's cooperation with NATO.

Keywords: NATO, cooperation, partnership, Leonid Kravchuk, Ukraine.

Вступ

Після отримання незалежності 24 серпня 1991 року, Україні відкрилися нові можливості. На що вплинув розпад Радянського Союзу, який був результатом криз, як в політичному, так і в соціально-економічному аспектах, що розпочалися ще в 1985 році. Гласність та перебудова повинні були стримати кризові процеси та реформувати економіку. Однак, ці зміни були неспроможними зупинити розпад СРСР. Після розпаду СРСР, Україна як самостійна держава зіткнулася з низкою проблем. Трансформація політики, створення нової вертикалі влади, економічні перетворення – усі ці фактори потрібно було вирішити для подальшого розвитку України. Перший президент незалежної України – Леонід Макарович Кравчук. Одним з найважливіших завдань Л. Кравчука стало представлення України, як незалежної держави, світовій спільноті, а також створення між Україною та світовими організаціями і країнами підґрунтя для міцних політичних відносин. Тому розглянемо детальніше розгортання співпраці України та НАТО за президенства Л. Кравчука.

Основна частина

Активний зв'язок та співробітництво з НАТО розпочалися з дати – 22 лютого 1992 року. Того дня відбувся перший візит Генерального секретаря НАТО М. Вернера до Києва, на якому Україна була запрошена до участі в Раді Північноатлантичного співробітництва. Того ж року Л. Кравчук відвідав штаб-квартиру НАТО у Брюсселі. Це і дало початок відносинам Україна-НАТО. Також 16 листопада 1992 року – відбувся візит Верховного головнокомандувача об'єднаними збройними силами НАТО в Європі генерала Джона Шалікашвілі, його прийняв Л. Кравчук. Українське суспільство вітало ідею входу в НАТО, проте розділялося на тих які з обережністю ставилися до цього та на тих хто були повністю проти, вбачаючи загрозу незалежності України. Л. Кравчук не виступав ні проти, ні за, можливості України в майбутньому стати частиною НАТО [1].

Наступного року Верховна Рада України затвердила «Основні напрями зовнішньої політики України», в якій зазначається, що «в умовах зникнення блокового протистояння в Європі пріоритетного значення набуває проблема створення загальноєвропейської структури безпеки на базі існуючих міжнародних інститутів, таких як НБСЄ, РПАС, НАТО, ЗЄС. Безпосереднє та повне членство України в такій структурі

створюватиме необхідні зовнішні гарантії її національної безпеки. З огляду на кардинальні зміни, які відбулися після розпаду СРСР і які визначили сучасне геополітичне становище України, проголошений нею свого часу намір стати в майбутньому нейтральною та позаблоковою державою має бути адаптований до нових умов і не може вважатися перешкодою її повномасштабної участі у загальноєвропейській структурі безпеки»[2]. Це стало також вагомим кроком до розвитку співпраці.

Після проголошення України незалежною державою, Україна внаслідувала ядерну зброю. Внаслідок чого відбувалася низка зовнішніх та внутрішніх процесів, що направляли владу того часу до набуття Україною без'ядерного статусу. А 14 січня 1994 року в м. Москва, президенти США, Росії та України підписали Тристоронню заяву, де зазначалося про процедуру передачі Україною Росії ядерних боєголовок, а та в свою чергу виплати Україні відповідної компенсації та надання гарантій безпеки. Які, до речі, в майбутньому не були дотримані. Після підписання 9 лютого 1994 року Рамкового документа програми «Партнерство заради миру» - співробітництво Україна-НАТО вийшло на новий рівень, що передбачало зобов'язання НАТО проводити з країнами-партнерами консультації у випадку загрози територіальної і національної цілісності та незалежності. Того ж року 25 травня Україна передала НАТО свій Презентаційний документ [3].

Проте під керівництвом Л. Кравчука в Україні процвітала корупція, впала економіка, що спричинило падіння рейтингу довіри до Л. Кравчука і на 2 президентський термін він хоч і балотувався, але не переміг, і наступним президентом став Леонід Кучма.

Висновки

Отже, під час президенства Леоніда Кравчука він провів важливі переговори з іншими країнами, щоб заручитися їхньою підтримкою України, і підписав Меморандум про нерозповсюдження ядерної зброї, який гарантував знищення всіх ядерних боєголовок, розташованих на території України. Проте рішення про вступ до НАТО залишалось складним завданням через економічну кризу, корупцію та політичну нестабільність в Україні, а також спротив певної частини українців, які вбачали в цьому загрозу національній безпеці та суверенітету. Однак його робота поклала фундамент для стосунків між Україною та НАТО, що стало перспективою для подальшого розвитку напрямку Україна-НАТО.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Знак В. Свобода і рівність України в НАТО. *Україна–Європа–Світ* : міжнародний збірник наукових праць. Сер. Історія, міжнародні відносини. 2020. Вип. 24. С. 118–133.
2. Леонід Кравчук помер: ким був перший президент та що він зробив для України. *Радіо Свобода*. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/pomer-leonid-kravchuk-fakty-zhyttya/31380117.html> (дата звернення: 16.05.2023).
3. Міністерство закордонних справ України. Україна – НАТО. Хронологія відносин Україна – НАТО. URL: https://ukraine-nato.mfa.gov.ua/ukrayina-nato/hronologiya-vidnosin-ukrayina-nato_ (дата звернення: 16.05.2023).

Атаманюк Оксана Дмитрівна – студентка групи МВКД-206, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: oksanaatamanyuk3@gmail.com.

Корнієнко Валерій Олександрович – доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри соціально-політичних наук, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: valkorney1958@gmail.com.

Atamaniuk Oksana D. - Department of Management and Information Security, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: oksanaatamanyuk3@gmail.com.

Kornienko Valerii – Dr. of Political Sciences, Professor, Head of the Department of Social and Political Sciences, Vinnytsia National Technical University, Vinnitsa, e-mail: valkorney1958@gmail.com